

Държавна агенция „Архиви“

Автор: Илиана Борисова

Архивистиката е наука, която е позната още от древни времена, но придобива популярност сравнително скоро, когато се отделя от историята като самостоятелна дисциплина. Основните занимания са свързани със съхранението, организирането, обработването, реставрирането и опазването на документи с архивно значение.

Историята на архивното дело у нас датира от 10 октомври 1951 г., когато Президиума на НС издава Указ 515, който полага основите на Държавен архивен фонд – ДАФ. До този момент архивните средища нямат целенасочена дейност към приемането на архивни фондове и документи и липсва законова регламентация, която да урежда централизирането съхранение на документация, произлизаща от държавни институции и организации.

Указът регламентира и инструктира правилата за съхранение на архивните документи, определя сроковете за тяхното съхранение, както и организира и синхронизира систематично

учрежденските архиви, както и води до създаването на Архивно управление към МВР – първата институционална организация в българската архивна история.

На 18 април 1952г. с Постановление 344 на МС са определени функциите, организацията и профила на ДАФ, създаден е Централен държавен архив, както и 12 окръжни архива.

По-нататъшното развитие и организация на архивната наука в България се определя от променливите политически, социални, икономически и културни събития, съпътстващи страната ни, които неизменно остават отпечатък върху всяка една сфера. В периода между 1961-1976г. Държавният архив се лута в подчиненост между системата на МВР, Министерството на просветата и науката, Комитета за изкуство и култура, Министерството на информацията и съобщенията, докато през 2007 г. се приема Закон за националния архивен фонд, който определя съвременния статут на Държавна

Начало | Използване | Издания | Изложби | Дигитален архив | Медиите за нас | Проекти | **А А** размер шрифт **English**

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Държавна агенция "Архиви"

ДДА ЦДА РДА ДА ДВИА търсене:

Новини | История | Правна рамка | Структура | Международно сътрудничество | За контакт

Държавна агенция "Архиви"

Информационна система на държавните архиви
ТЪРСЕТЕ ТУК

Търсене в АРХИВИ
ключови думи
архив

Търсене в ДИГИТАЛЕН АРХИВ
ключови думи
архив

Пътеводители в архивите
Пътеводителите по фондовете на архивите дават общена информация за документалните материали и фондообразователите към даден държавен архив.

Държавна агенция "Архиви" (ДАА) е държавната институция в Република България, която осъществява в национален мащаб политиката по събирането, съхраняването, организирането и използването на архивните документи с историческо значение.

ДАА е институцията, която провежда държавната политика в областта на организацията на управлението на:

Националния архивен фонд; непосредственото функционално, административно, кадрово и методическо ръководство над държавните архиви и цялостен контрол над дейността на всички архивни институции по издирването, събирането, опазването и използването на архивните документи.

При осъществяване на своята дейност ДАА се ръководи от принципите на законност, откритост, достъпност, отговорност, координация и професионализъм.

фотоАрхив.bg

In Memoriam

агенция „Архиви“ и заменя Закона за държавен архивен фонд.

Един от успешно приключилите проекти на Държавна агенция „Архиви“, е популяризирането на архивите сред училищните следи и представянето на документалните ресурси през призмата на изкуството. Това ни дава основание да отбележим всеобхватния спектър на архивната наука, тъй като тя намира различни форми на изразяване на отношение към най-разнообразни сфери от човечеството.

Благодарение на Държавна агенция „Архиви“, творчеството на забележителната Бистра Винарова намира място в много известни галерии и се радва на широк обществен отзвук. Това става възможно чрез Проект: „Богатство-

то на българските архиви. Изкуството на Бистра Винарова **1890-1997 г.**“. Проектът е финансиран от Столична община, като периодът му на изпълнение обхваща юли-декември 2012 г. Основните цели на проекта се изразяват в реставрирането на живописните произведения на Бистра Винарова, обхващащи над 200 художествени творби, както и подпомагането на потребители, интересувани се от съдържанието и използването на документите в този архивен фонд.

Друг проект, който също е реализиран успешно е: Проект: „Изграждане на експертна мрежа за популяризиране на архивите в средните училища в Балканските държави.“ Финансиран е от Международния съвет на архивите

и е реализиран за 12 месеца. Проектът е продължение от дългосрочна програма, която водеща цел е да популяризира архивите в средните училища в Балканските държави. Основна цел е създаването на мрежа от специалисти-архивисти, които заедно да разработят Стратегия и План за действие. В проекта взимат участие 12 балкански държави: Албания, Босна и Херцеговина, България, Хърватска, Македония, Гърция, Косово, Черна гора, Румъния, Сърбия, Словения и Турция. Балканските архивисти са подпомогани от водещи експерти от Франция и Германия. Крайните резултати от проекта са разработването на Стратегия за промоция на архивите в средното образование в балканските страни и изработването на План за действие.

Сред най-интересните проекти, реализирани от ДА „Архиви“ е инициативата „Архивите говорят“ – проект, в чиято основа е дигитализирането на колекции. Основна и водеща цел е да се направят по-достъпни до обществото важни и значими документи. Успешна реализация досега имат колекциите:

Протоколи на Политбюро и на ЦК на БКП (1944-1989)

Загинали военнослужещи в Балканските войни (1912-1913)

Полицейски досиета на известни личности от периода през 1944 г.

Еврейската общност в България

ФотоАрхив.bg - стартира с около 40 000 фотокадъра (снимки и пощенски картички), които хронологически проследяват действията в България от 30-те и 40-те години на XX век до

наши дни

През 2007 г. Държавна агенция „Архиви“ стартира и инициативата за дигитален архив. Заложените цели обхващат дигитализирането на позначимите документални ресурси, за да се осигури достъпност и прозрачност на граждани, проявили интерес. Този проект се простира и сред областните архиви, като някои от тях вече разполагат с дигитализирана документация, такива са: регионалните архиви в Бургас, Варна, София, Велико Търново, Монтана, Пловдив, Централен държавен архив, Военно-исторически архив.

Настоящите проекти към момента (2013 г.), с които се е заела Държавна агенция „Архиви“ са пряко продължение на предишните такива. Такава роля има:

Проект АРЕХ (**Archives Portal Europe**), който стартира на 1 март 2012 г. с 28 страни участници, сред които и Държавна агенция „Архиви“. АРЕХ е първата си по рода версия на интернет портал за архивни документи в Европа. По договора за този проект, който обхваща 3 години, ДА „Архиви“ трябва да качи на портала следното дигитално съдържание:

2000 образа във формат JPEG, които са считани за шедьоври на ранната национална история (края на 19 век) и на историята на КП (1944-1989)

Архивни справочници във формат EAD

34 описания на институции във формат EAG, които съдържат архивни документи

НАЧАЛО

ЗА НАС

ЗА ПРОЕКТА

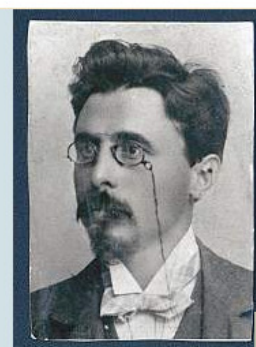
ОНЛАЙН ПОРЪЧКИ

КОНТАКТИ

фотоАрхив.bg

ТЪРСЕНЕ

OK

ХРОНОЛОГИЯ

- Преди 1878
- 1879-1890
- 1891-1900
- 1901-1910
- 1911-1920
- 1921-1930
- 1931-1940
- 1941-1950
- 1951-1960
- 1961-1970
- 1971-1980
- 1981-1989
- След 1989

ТЕМИ

- Националноосвободително движение
- Царско семейство
- Техника
- Икономика
- Политика
- Култура
- Държавно управление
- Здравеопазване
- Социални грижи
- Благотворителност
- Бит, занаяти
- Образование
- Наука
- Религия
- Спорт и туризъм
- Всекидневие
- Празници
- Други
- Неизвестни

ЛИЧНОСТИ

- Военни
- Политици
- Дейци на духа
- Стопански дейци

СЪБИТИЯ

- Войни
- Атенатии
- Преврати, въстания
- Митинги
- Паради, манифестации
- Официални посещения
- Бедствия
- Бомбардировки

Други действащи проекти са административно ориентирани, но все пак оказват влияние върху развитието на архивната наука. Такива са:

Проект „Разработване, внедряване и оценка на въздействието на усъвършенствана политика в ДА „Архиви“ по Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от ЕС чрез Европейския социален фонд. Периодът на изпълнение обхваща: 18.09.2012 – 18.03. 2014. Основната цел на проекта е да се създадат условия за прилигане на модерни механизми

и инструменти за фондообразуване, опазване и използване на архивите. Постигнати резултати до този момент са:

Написването на нов Методически кодекс

Предоставянето на новия Методически кодекс на академичните среди и студентите, изучаващи специалност Архивистика.

Все още проектът не е приключил и се очакват нови постижения и разработки, свързани с внедряването на нови инструменти, спомагащи архивната

дейност.

Настоящ проект на ДА „Архиви“ е и: Проект „Изготвяне на функционален анализ за подобряване на ефективността на ДА „Архиви“.“ Финансиран е от Оперативна програма „Административен капацитет“. Проектът обхваща продължителност от 12 месеца – 15.11.2011 – 15.11.2012 г. Водеща цел е: създаване на условия за организационно развитие и повишаване ефективността на дейността на ДА „Архиви“.

Интервю

Проведено интервю с доц. д-р Мартин Иванов – историк, юрист, председател на Държавна агенция „Архиви“ от март 2011 г. до август 2013 г.

Илиана Борисова: *Какво за вас е архивът – държавна или културна институция?*

Мартин Иванов: Архивът е и двете. От една страна, е наистина държавна администрация, защото се води по официално заглавие Държавна агенция „Архиви“, което крие възможност отделни институции да бъдат задължени да предават своята документация. От друга страна, архивът е повече за мен културна институция и в един период от миналото се води дискусия дали да бъде културна или държавна институция, може би преди 10-15 години. В някои държави-членки на ЕС

и не само, архивите са културни институции. Например в Канада архивът и библиотеката са обединени в едно, в Нова Зеландия също, има идеи в Австралия и Холандия да се приложи същата практика.

Илиана Борисова: *Какви недостатъци бихте посочили като част от архивното дело и на какво се дължат според Вас? Какви са способите за преодоляването им?*

Мартин Иванов: Основният проблем в България е, че нямаме уважение към историята и документите си, поради което не се опазват както трябва и след 30-40 години голяма част от документите няма да оцелеят. Същевременно новите документи не постъпват регулярно и няма достатъчно интерес това да се случи. Не се разсъждава, че в момента преминаваме в

един такъв период, през който старата хартия на хартиени документи все повече и повече намалява и ако някой се замисли какво би могъл един ден да остави на Архива, то ще се убеди, че значителна част от документите му са в електронен вариант. Снимките са електронни, писмата са електронни, а за някои от тях нямаме технологично решение те да бъдат опазени като например документи в abv.bg, Facebook и др. Разбира се, те могат да бъдат разпечатани, но никой няма да си играе да ги предаде в Архива. В общи линии това са основните проблеми в нашата архивистика, които надали ще успее изцяло да реши, но може да се опита да търси по-минимални отговори на проблема.

Илиана Борисова: *Смятате ли, че архивистиката има бъдеще за развитие като самостоятелна наука?*

Мартин Иванов: Архивистиката е нещо повече от наука. Тя дава възможност да бъде съхранен споменът и тя има изключително важна социална роля. Независимо как ще я наречем, дали наука или не, тя има според мен много по-голямо значение в дългосрочен аспект, отколкото други човешки дейности, които сега ни се струват важни. Когато човек се опита да се върне назад и да си отговори на някои въпроси било то защо сме такива, кои сме ние, кои са прадедите ни и с какво са се занимавали, Архивът е единствената институция, която би могла да помогне. Архивистиката има тази благородна роля да опазва чуждите спомени без да има личен интерес от

това.

Илиана Борисова: *Ако миналото направлява бъдещето, то доколко може да се каже, че архивът като носител на спомени може да ни послужи за едно по-добро осмислено бъдеще?*

Мартин Иванов: Това е изконна човешка идея, не случайно още древните гърци откриват историята, която се основава на архиви и веществени доказателства. Друг е въпросът дали някой извлича поука от това. Има една доста шокираща мисъл на един мой приятел „Ако историята ни учи на нещо, то това е, че не ни учи на нищо.“ Аз не съм убеден, че това е толкова крайно, но самият факт, че се повтарят много неща от миналото и че всяко поколение повтаря грешките на предходните, е доказателство, че тази мисъл е намерила някаква реализация.

Илиана Борисова: *Кой е най-успешно реализираният проект на Държавна агенция „Архиви“?*

Мартин Иванов: Аз не познавам всички. Мога да говоря за периода, в който бях председател на Архива. Най-важният проект за мен беше този пръв проект, свързан с публикуване онлайн на дигитализирани материали и друго, което за мен също е много важно – кампанията за публичност, която започнахме да градим за архива. Това за мен са най-смислените проекти през моя престой в Държавна агенция „Архиви“.

Илиана Борисова: *Какви проекти бяхте замислили, докато все още бяхте председател на Държавна агенция „Архиви“?*

Мартин Иванов: Имахме един изключително интересен проект – използването на социалните мрежи за архиви, тоест той беше свързан с тази кампания за публичност, което осъществихме чрез дигитализацията. Проектът беше обещан да бъде финансиран от фондация „Америка за България“ и трябваше да агитира хора да качват свое собствено съдържание като го предоставят на Архива чрез Facebook, да споделят свои архивни документи и по този начин да се отглежда чувство за грижа към архивите. Идеята беше да се разработи страница във Facebook, в която всеки може да сподели своя личен архив. Примерна част от този проект беше да сканираме и качим снимки и хората да разпознават и определят тяхната датировка и съдържание, както и да правят паралели със съвременни снимки. Целта беше да ангажираме хора, които имат познания и чрез тях да ни съдействат за разпознаването и по този начин да усъвършенстваме нашата колекция.

Илиана Борисова: *Каква е Вашата позиция относно централизацията на архивното дело?*

Мартин Иванов: Мисля си, че в една страна, в която съзнанието до определена степен отсъства и няма традиции, няма ценности и документът не се цени особено, е хубаво да имаме една по-стройна и по-централизирана система. Дали България може да

си позволи това и дали има смисъл да имаме повече от една администрация, занимаваща се с архива, времето ще определи и даде отговор.

Илиана Борисова: *Как бихте мотивирали някого да се занимава с архивно дело?*

Мартин Иванов: Един друг проект, за който не стана дума, който тествахме с деца на архивисти, беше чудесна възможност за мотивация. Поканихме децата да дойдат в Архива и им показвахме какво значат документите. През този си престой, те сами правеха хартия в нашата лаборатория, слагаха изсъхнали листа, ароматизираха, беше много впечатляващо. Така решихме, че това би станал един добър проект, който също трябваше да бъде подкрепен от фондация „Америка за България“, но не беше одобрен. Това беше една страхотна възможност да се отгледа интерес към една такава скучна и прашна институция, каквато е Държавна агенция „Архиви“.

Интервюто взе **Илиана Борисова**
снимка: www.nationallibrary.bg/